

SIFIR ATIK YÖNETİM SİSTEMİ

NİĞDE ÇEVRE ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İL MÜDÜRLÜĞÜ

2025

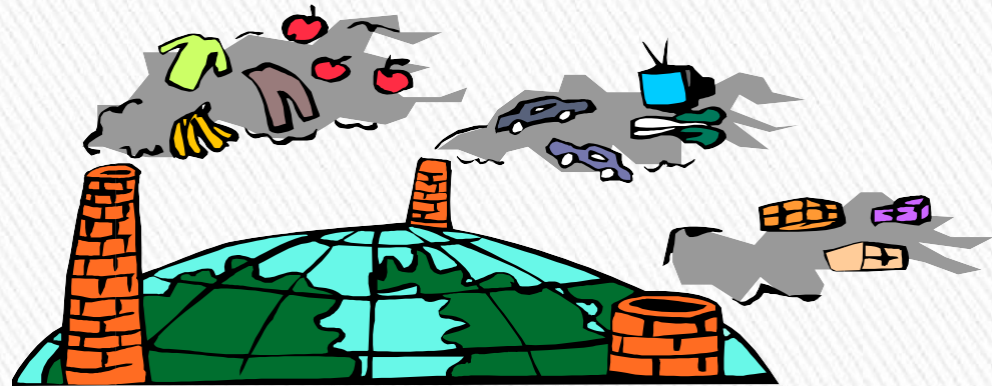
Elif YALÇIN

Çevre Mühendisi

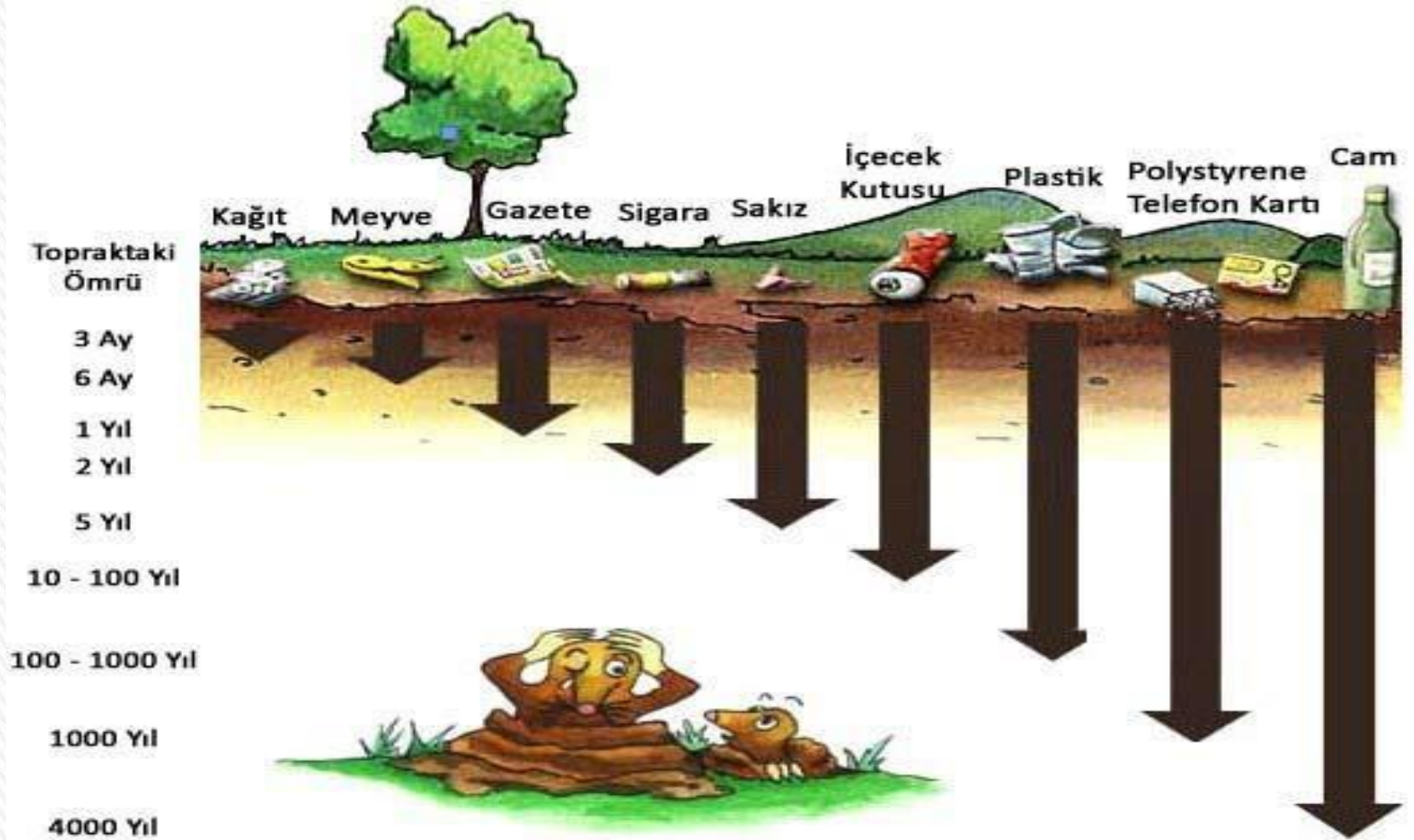
Atık nedir?

**İnsanların sosyal ve ekonomik faaliyetleri
sonucunda ;**

- » İşe yaramaz hale gelen
- » Kullanım süresi dolmuş
- » Yaşadığımız ortamdan uzaklaştırılması gereken maddelerdir.

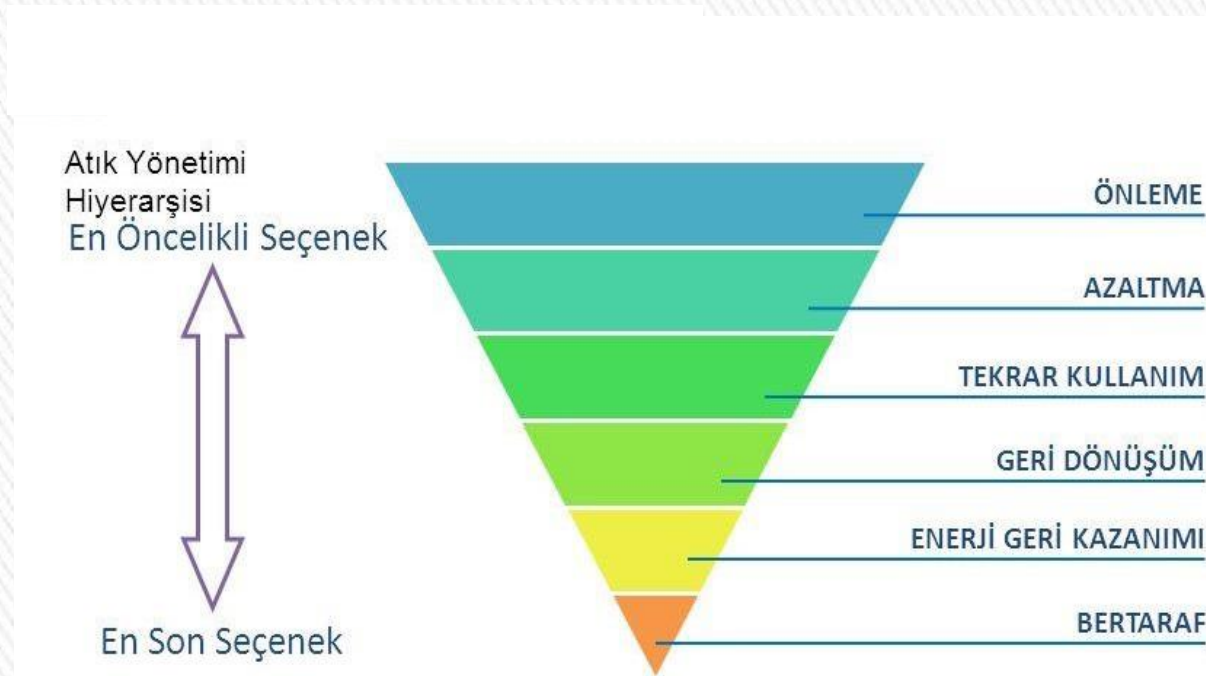
ATIKLARIN DOĞADA YOK OLMA SÜRELERİ

ATIK YÖNETİMİ

ATIK YÖNETİMİ NEDİR?

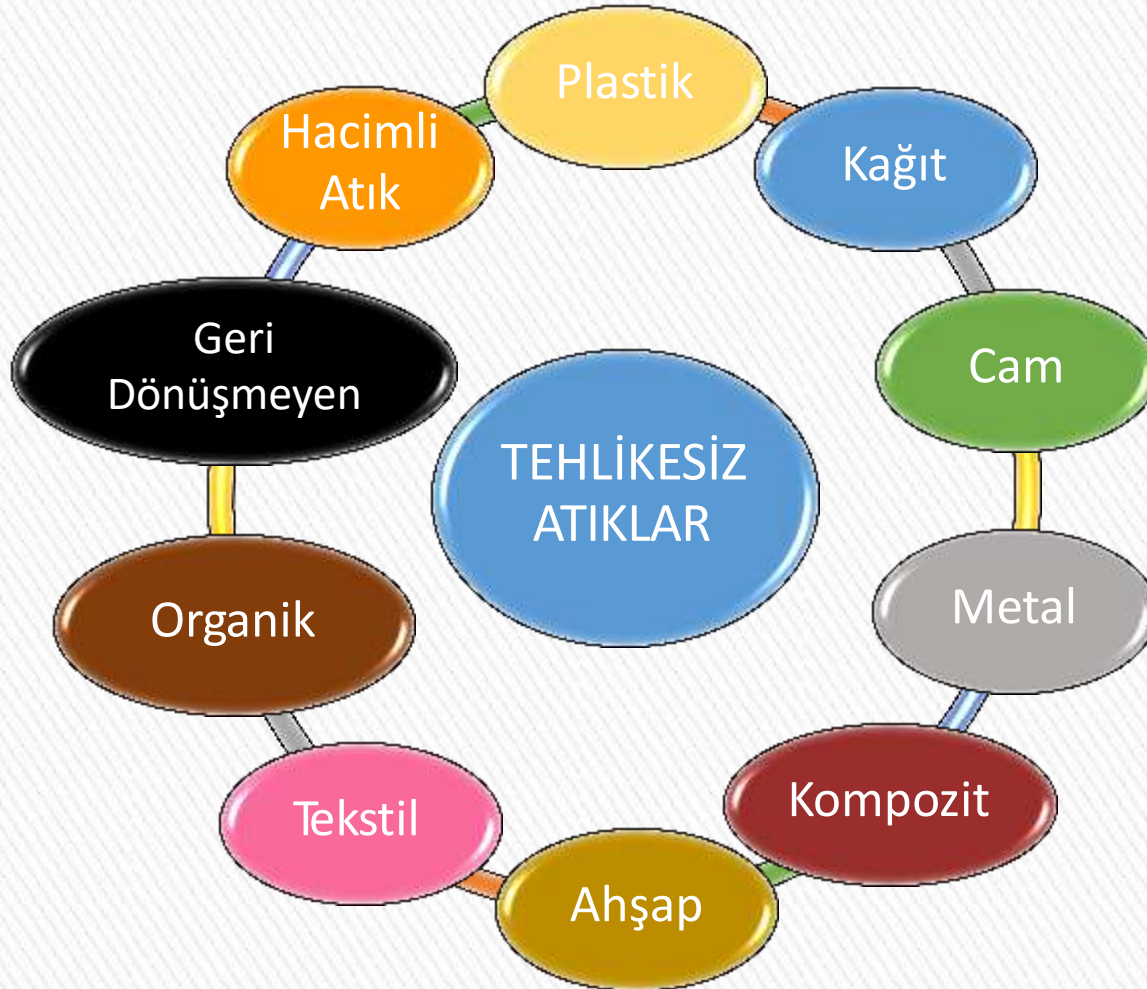
Atıkların Sınıflandırılması

» Tehlikesiz atıklar

» Tehlikeli atıklar

Tehlikesiz Atıklar

Geri Dönüşümlü Atıklar

- » Kağıt/Karton
- » Cam
- » Metal
- » Plastik
- » Kompozit
- » **Ahşap** atıklar geri dönüştürülebilen ve ayrı toplanması gereken atıklardır.

Tehlikeli Atıklar

Tehlikeli Atıklar

- » Yanıcı, yakıcı
- » Patlayıcı
- » Tahriş edici
- » Zararlı
- » Toksik
- » Kanserojen
- » Korozif
- » Radyoaktif

gibi tehlikelilik özelliklerinden bir veya birden fazlasını gösterir.

Tehlikeli Atıkların Etkileri

- » 1 litre yağ 1 milyon litre suyu kullanılamaz, 5 milyon litre suyu içilemez duruma getirir.
- » 1 litre motor yağı, 800 bin litre içme suyunu kullanılamaz duruma getirir.
- » 1 gram civa, 10 milyon litre suyu kullanılamaz duruma getirir ve 2 ton balığı zehirler. (Termometrede 0,5-0,7 gram, termostatlı vanada 3 gram, floresan lambada 0,01-0,04 gram civa vardır.)
- » 1 düğme civa oksit pili, 800 bin litre içme suyunu kirletir.

Sıfır Atık Nedir?

Üretim, tüketim ve hizmet süreçlerinde atık oluşumun önlenmesi/azaltılması, yeniden kullanıma öncelik verilmesi, **oluşan atıkların ise kaynağında ayrı biriktirilerek toplanması ve geri dönüşüm ve/veya geri kazanımının sağlanarak bertarafa gönderilecek atık miktarının azaltılması** suretiyle çevre ve insan sağlığının ve tüm kaynakların korunmasını hedefleyen yaklaşımdır.

SIFIR
ATIK

AMACI

ÇEVRE KANUNU

(Değişik fıkra:24/12/2020-7261/13 md.)

Atıkların üretiminin ve zararlarının önlenmesi veya azaltılması ile atıkların geri kazanılması ve geri kazanılabilen atıkların kaynağında ayrı toplanması esastır. Sıfır atık yönetim sistemini kurarak belge alanlar, türlerine göre kaynağında ayrı biriktirdikleri atıklarını, Bakanlıktan çevre lisansı almış atık işleme tesislerine geri kazanımı sağlanmak üzere verebilirler. Atık yönetim plânlarının hazırlanmasına ve sıfır atık yönetim sistemine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir ve bu çerçevede sıfır atık yönetim sisteminin kurulması ve işletilmesi zorunludur.

SIFIR ATIK YÖNETMELİĞİ

12 Temmuz 2019 da yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik ile sıfır atık yönetim sisteminin kurulmasına, yaygınlaştırılmasına, geliştirilmesine, izlenmesine, finansmanına, kayıt altına alınarak belgelendirilmesine ilişkin genel ilke ve esaslar belirlendi.

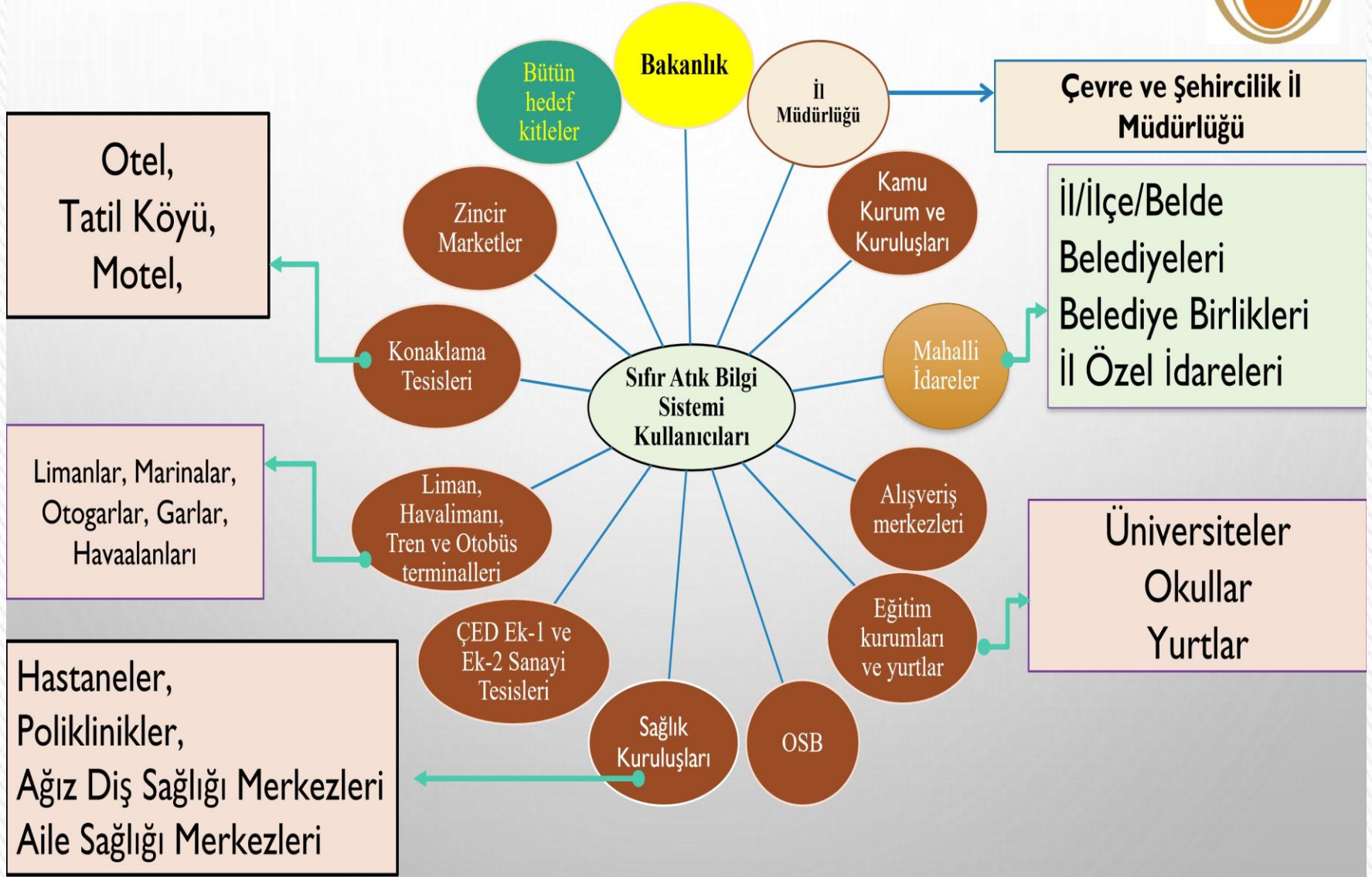
SIFIR ATIK YÖNETMELİĞİ EK-1

SIFIR ATIK YÖNETİM SİSTEMİNİN OLUŞTURULMASINA YÖNELİK UYGULAMA TAKVİMİ

B) Bina ve Yerleşkeler İçin Uygulama Takvimi

	Sıfır Atık Yönetim Sistemine Geçmesi Gerekenler	Sisteme Geçişlerin Tamamlanması İçin Son Tarih
1.GRUP	Kamu Kurum ve Kuruluşları	1 Haziran 2020
2.GRUP	<u>Organize Sanayi Bölgeleri</u> - Havalimanları - Limanlar - İş merkezi ve Ticari Plazalar 100 ve üzeri ofis/büro kapasiteli - Alışveriş Merkezleri 5000 metrekare ve üzeri - ÇED Yönetmeliği'nin Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisleri - Eğitim Kurumları ve Yurtlar 250 ve fazla öğrencisi bulunanlar 100 Oda ve Üstü Konaklama Kapasiteli İşletmeler - Sağlık Kuruluşları 100 yatak ve üzeri kapasiteli - Akaryakıt istasyonları ve dinlenme tesisleri 300 ve üzeri konuta sahip siteler - Zincir marketler	<u>31 Aralık 2020</u>

SIFIR ATIK BİLGİ SİSTEMİ KURUM TÜRLERİ

4 ADIMDA SIFIR ATIK SİSTEMİ NASIL KURULUR?

**ÇALIŞMA EKİBİNİ
OLUŞTUR**

01

PLANLAMA YAP

02

İZLE, KAYIT TUT, REVİZE ET

04

03

**EĞİTİM DÜZENLE VE
UYGULAMAYA GEÇ**

1

ÇALIŞMA EKİBİ - SORUMLULUKLAR

Kurumdaki sıfır atık yönetim sisteminin kurulmasından, etkin ve verimli bir şekilde uygulanmasından ve izlenmesinden sorumlu olacak 1 asil, 1 yedek olmak üzere en az 2 kişi belirlenmelidir.

Belirlenen bu kişiler tarafından sıfır atık yönetimini sağlayacak bir ekip kurulmalıdır. Sayı işletmenin büyüklüğüne bağlı olarak değişiklik gösterebilir.

2

PLANLAMA

- Mevcut durum doğrultusunda yapılması gerekenlere ilişkin kuruma özgü planlama yapılır.
- Toplama, taşıma, geçici depolama ve uygulamanın ne şekilde, ne zaman, nasıl, kimler tarafından gerçekleştirileceğine ilişkin talimatname hazırlanır.

Planlamada İhtiyaçların Belirlenmesi

Atığı oluşturan birimler, atığın özelliği, miktarı, kaynağı, karakterizasyonu, atık biriktirme yöntemleri, atık depolama alanlarına ilişkin mevcut atık yönetimi ortaya konulmalıdır.

KUMBARA

Atık Türü	Oluşma Sıklığı (Gün/Hafta/Ay)	Atık Miktarı (kg)
Kağıt-karton		
Plastik		
Cam		

- Mevcut duruma göre ihtiyaçlar ortaya çıkarılır ve uygulamaya geçilmeden önce temin edilir.
- Geçici Depolama Alanının kurulumu tamamlanır.

POŞET

TAŞIMA ARACI

KONTEYNER

TAKİP ÇİZELGESİ

EĞİTİM MATERYALİ

3a

EĞİTİM - BİLİNÇLENDİRME

Ekipmanlar temin edildikten sonra, hedef kitlelere yönelik uygulamalı eğitim ve bilgilendirme yapılır.

ODAK NOKTALARI

TEMİZLİK GÖREVLİLERİ

GEÇİCİ DEPOLAMA
ALANI GÖREVLİLERİ

BAKIM-ONARIM
GÖREVLİLERİ

TÜM ÇALIŞANLAR

3

b

UYGULAMA

- Temin edilen biriktirme ekipmanları personellerin kolayca ulaşabileceği noktalara, uygun aralıklarla yerleştirilir. (40 kişiye bir set veya 50 m2 bir set olacak şekilde.)
- Ekipmanlara göre tasarlanmış bilgilendirme afişleri kolay görülebilecek yerlere asılır.

- Toplanan atıklar Geçici Depolama Alanında depolanır.
- Değerlendirilebilir atıklar lisanslı geri kazanım tesislerine, değerlendirilemeyen atıklar ise lisanslı bertaraf tesislerine gönderilir.

4

RAPORLAMA – İZLEME ÖNLEM – REVİZYON

Düzenli aralıklarla uygulamanın gerçekleştirilmesine ilişkin izleme çalışmaları yürütülür. Aksayan hususlar için önlemler alınır, gerekmesi halinde güncelleme yapılır. Ayrı biriktirilen atık miktarları, elde edilen kazanımlar gibi uygulamaya ilişkin çıktılar kayıt altında tutulur.

Sisteme geçişte uygulanması gereken yönetim aşağıda belirtilmiştir.

Sıfır Atık Uygulama Genel Esaslar

- » Oluşan **aynı** tür atıkların ayrı biriktirilmesi amacıyla mevzuatlardaki özelliklere uygun **biriktirme ekipmanlarının** yerleştirilmesi gerekmektedir.
- » Toplanan atıkların uygun bertaraf noktalarına gönderilene kadar geçici bir süre **depolanacağı** ayrı bir geçici depo alanı oluşturulması gerekmektedir.
- » Atıkların biriktirilmesi ve geçici depolanması sırasında çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

Sıfır Atık Yönetimi Kapsamına Giren Atıklar Nelerdir?

Sıfır atık yönetim sistemi kurulan yerlerde oluşan ve Atık Yönetimi Yönetmeliğinin EK-4 atık listesinde yer alan atıklar bu sistem kapsamındadır. Ancak, sanayi işletmelerinden kaynaklanan ve işletmelerin faaliyetleri sonucunda oluşan proses atıkları Bakanlıkça kriterleri belirleninceye kadar bu Yönetmelikte tanımlanan sıfır atık belgesi kapsamında değerlendirilmez.

TEHLİKESİZ ATIKLAR	TEHLİKELİ ATIKLAR
• Kağıt	• Kontamine Ambalaj
• Cam	• Kartuş, toner
• Plastik	• Atık motor yağı
• Metal	• Elektronik atık
• Ahşap	• Basınçlı kaplar
• Kompozit	• Tıbbi atıklar
• Tekstil	• Bitkisel atık yağ
• Organik	• Yağ filtresi

Sıfır Atık Uygulama Örnekleri

Sıfır Atık Uygulamalarında Biriktirme Ekipmanları

- » En az ikili olarak yerleştirilmelidir.
- » Renk kriterlerine uygun olmalı, giydirme veya etiketleme ile mevcutlar kullanılabilir.
- » Çalışanların yoğunluğu ve toplama sıklığına, atığın özelliğine ve miktarına göre doğru hacim, ebatta olmalı
- » Ulaşım mesafesi dikkate alınmalıdır. Kolay ulaşılabilir olmalı,
(Binalarda her kata bir adet konulabilir, 40 çalışana bir set koridorlarda yaklaşık 50 m2 de bir yerleştirilebilir, masa altındaki çöp kutularının kaldırılması verimi arttıracaktır.)
- » Binanın konseptine uygun seçilebilir

Sıfır Atık Yönetim Sisteminde Biriktirme Ekipmanlarının Belirlenmesi

OSB-Sanayi Tesisleri

PLASTİK, CAM, METAL, KAĞIT

DİĞER ATIKLAR

OSB-Sanayi Tesisleri

PLASTİK, CAM, METAL, KAĞIT

BİYBOZUNUR

DİĞER ATIKLAR

OSB-Sanayi Tesisleri

PLASTİK

METAL

KAĞIT

CAM

BİYBOZUNUR

DİĞER ATIKLAR

Mevzuat gereği; oluşan atıkların en az ikili sistemle **“geri dönüştürülebilir atıklar ve Geri Dönüştürülen atıklar olarak”** kaynağında ayrı toplanması gerekmektedir.

Kağıt, cam, metal ve plastik atıklar tek bir ekipman içerisinde (mavi ekipman) biriktirilebileceği gibi malzeme cinslerine göre ayrı biriktirme de yapılabilir.

Plastik Atıklar

Geri
Dönüşüm

Kağıt Atıklar

Geri
Dönüşüm

Cam Atıklar

Geri
Dönüşüm

Metal Atıklar

Geri
Dönüşüm

Organik
Atıklar

Kompost

Geri
Dönüşmeyen

Bertaraf

RENK SKALASI

Atık pil, bitkisel atık yağ, atık elektrikli ve elektronik eşya ile diğer geri kazanılabilir atıklar, atık ilaçlar ve büyük hacimli atıklar toplama planına uygun olarak biriktirilerek bu atıklar için oluşturulmuş toplama noktalarına, atık getirme merkezlerine ve/veya atık işleme tesislerine teslim edilir.

Biyo-bozunur atıkların yoğun oluşum gösterdiği çay ocakları, kafeterya, yemek hazırlama veya yemek servisinin yapıldığı ve benzeri yerlerde, bu atıkların ayrı biriktirilmesi halinde kahverengi renk kullanılır.

Konteyner rengi	Atılacak Atıklar	Atılmayacak Atıklar
	Kâğıt ciltli kitaplar Yazı ve çizim kâğıdı Gazeteler ve dergiler Karton koliler	Plastik Yağlı kâğıtlar Yapıştırma bantları
	Plastik şişeler Plastik kutular Plastik kaplar Plastik kapaklar Plastik torbalar	Boya ve kimyasalların plastik kapları Margarin kapları Yağlı kaplar

Konteyner rengi	Atılacak Atıklar	Atılmayacak Atıklar
	Cam gıda kapları Meyve suyu şişeleri Konserve kavanozu Bardak	Boş ilaç şişeleri Seramik Porselen
	İçecek kutuları Konserve kutuları	Sprey kutuları Basıncılı kutular
	Muz kabuğu Elma kabuğu Sebze Yaprak	Ambalaj Pil

Konteyner rengi	Atılacak Atıklar	Atılmayacak Atıklar
	Islak mendil İzmarit Çiklet Porselen Tabak Süprüntü	Kâğıt Plastik kutular Metal kutular
	Her türlü yemek artığı	Tatlı Kürdan Peçete
	Her türlü ekmek artığı	Ekmek ambalajı

Geçici Depolama Alanının Özellikleri

Geçici depolama alanında atıklar birbirleriyle karıştırılmadan depolanır. Geçici depolama alanında tehlikeli ve tehlikesiz atıklar ayrı olarak depolanır. Tehlikeli ve tehlikesiz atıklar aynı konteynırda depolanmaz

1. Geçici depolama alanı **üstü kapalı** ve her türlü dış etkenden atıkları koruyacak şekilde oluşturulur
2. Geçici depolama alanının zemini geçirimsiz malzemeden teşkil edilir.
3. Geçici depolama alanında sızma veya dökülmelere karşı absorban malzeme bulundurulur.
4. Geçici depolama alanının sızma ve dökülmelere karşı etrafı ızgarayla çevrelenir. ızgarada biriken sıvılar toplanarak uygun yöntemle geri kazanım/bertarafı sağlanır, alıcı ortama deşarj edilmez.

5. Geçici depolama alanında yangın gibi her türlü acil duruma karşı güvenlik tedbirleri alınır.
6. Geçici depolama alanı dışarıdan izinsiz şekilde girişe izin vermeyecek şekilde teşkil edilir.
7. Geçici depolama alanında atıkların tehlikelilik özelliğine göre uygun bölümlendirme yapılır. Atıklar atık kodlarına göre ayrı ayrı depolanır.
8. Geçici depolama alanı olarak konteynır kullanılabilir. Konteynır kullanılması halinde konteynır geçirimsiz zemin üzerine yerleştirilir, konteynırın etrafı ızgara ile çevrelenir, sızma ve dökülmelere karşı absorban malzeme bulundurulur.
9. Geçici depolama alanından/konteynırından sorumlu bir çalışan belirlenir. Sorumlu çalışan geçici depolama alanına/konteynırına giren ve çıkan tüm atıkların kayıtlarını tutar ve izinsiz giriş ve çıkışa engel olur.
10. İl müdürlüğünce gerek görülmesi halinde talep edilecek ilave tedbirler alınır.

